

"Todos los seres humanos nacen libres e iguales en dignidad y derechos (...)" Art. 1 de la Declaración Universal de los DD HH
"Tots els éssers humans naixen lliures i iguals en dignitat i drets (...)" Art. 1 de la Declaració Universal dels DD HH

Queixa 2004050

Data d'inici 28/12/2020

Promoguda per (...)

Matèria Servicis socials

Assumpte Obligatorietat de prova sanguínia COVID. Ingress centre de dia. Cost particular

Tràmit Petició d'informe. Resolució

Ajuntament de Cocentaina

Sra. alcaldessa-presidenta

Pl. de la Vila, 1

Cocentaina (Alacant)

Sra. alcaldessa-presidenta,

Davant de la necessitat d'intensificar la defensa dels drets i llibertats de les persones quan les circumstàncies extremes fan dels serveis públics el suport fonamental per a la vida de gran part de la ciutadania, i conformement al que estableix la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, del Síndic de Greuges, en el seu títol III, formulem la següent resolució.

1. Relat de la tramitació de la queixa i antecedents

Amb data 28/12/2020 es va presentar en aquesta institució un escrit signat per la Sra. (...), que va ser registrat amb el número indicat més amunt.

En el seu escrit inicial de queixa la interessada substancialment manifestava que els usuaris del centre de respir de Cocentaina, la gestió del qual és municipal, van haver de realitzar-se una prova sanguínia per a acreditar que no estaven infectats de COVID-19 abans del seu reingrés al centre al mes de setembre. La interessada considerava que aquesta prova no està prevista en els protocols aprovats a la Comunitat Valenciana i que no escau que els usuaris suportaren el cost d'aquesta prova en un laboratori privat, com van haver de fer.

La promotora de la queixa es va dirigir formalment a aquest Ajuntament el passat 29/08/2020 i no havia obtingut cap resposta.

Tot considerant que la queixa reunia els requisits exigits per la llei reguladora d'aquesta institució, va ser admesa a tràmit. En aquest sentit i a fi de contrastar l'escrit de queixa, el 18/01/2021 sol·licitàrem informe a aquest Ajuntament.

Amb data 27/01/2021 va tenir entrada en el registre d'aquesta institució l'informe emés per la citada administració, en el qual s'exposava el següent:

PRIMERA.-Era obligatòria la prova per a aquelles persones que durant agost no hagueren anat a cap residència, ni hagueren estat en contacte amb cuidadors no professionals i hagueren estat al seu domicili a càrrec dels familiars habituals?

Resposta: Sí que era obligatòria, ja que es va considerar que era la millor opció per a tots, tant per a les persones usuàries que volien accedir al recurs Respir com per a les persones treballadores del mateix recurs.

SEGONA.-Aquesta prova sol·licitada era una prova sanguínia (Test Elisa) que necessàriament hauria de realitzar-se en un laboratori privat a costa de l'usuari. Quin protocol o reglament de la Generalitat donava cobertura a aquesta mesura? En què es va basar l'Ajuntament per a adoptar aquesta mesura?

Resposta: No existia cap protocol o reglament de la Generalitat que donara cobertura a aquesta mesura. L'Ajuntament es va basar en l'interés superior de la protecció de la ciutadania davant d'un virus que podia provocar fins i tot la mort, més encara quan la població que calia protegir era d'especial vulnerabilitat per la seua edat i condició física. La fonamentació última per a adoptar aquesta mesura va ser extremar les precaucions per a salvaguardar el dret a la vida dels nostres majors. En aquest punt, podem remetre'ns al nostre primer escrit de descàrrec, quan afirmàvem el següent: "Evidentment, no existeix una obligació legal de sotmetiment previ a la pràctica de la prova mèdica, però en aquest cas vam entendre que prevalia la protecció de la salut comunitària i, fins i tot, el dret a la vida."

TERCERA.- Considera que hi havia una obligació legal o no de realitzar-se aquesta prova?

Resposta: Considere que no hi havia una obligació legal expressa de realitzar-se aquesta prova.

Una vegada rebut l'informe, el 29/01/2021 en vam donar trasllat a la persona promotora de la queixa a fi que, si ho considerava oportú, hi presentara escrit d'al·legacions, cosa que va fer i va ratificar íntegrament el seu escrit inicial, tot destacant les qüestions següents:

- Es va obligar a tots els usuaris del Centre de Dia a realitzar-se la prova sanguínia (test Elisa), sense distingir si havien estat vivint el mes d'agost en una residència, o a càrrec d'un cuidador no professional no habitual o amb la seua família. Per la qual cosa considera que es podien haver distingit entre les diferents situacions i no obligar a realitzar-se aquesta prova a tots, entre ells a la seua tia.
- El cost hauria d'haver sigut assumit per l'Ajuntament en ser aquest el que obligava a sotmetre's a aquesta prova per a accedir a un recurs públic. Els protocols de la Conselleria de Sanitat no obligaven a això.
- No entén el motiu pel qual no es va realitzar una PCR en el centre de salut als usuaris.

Després d'aquestes al·legacions, considerem oportú plantejar algunes qüestions a l'Ajuntament per a comprendre els fets descrits, per la qual cosa el 18/02/2021 li sol·licitàrem una ampliació d'informe, ateses aquestes consideracions:

- En el seu Informe l'Ajuntament explica que, després del tancament del centre de dia a l'agost de 2020, i atés que previsiblement els usuaris haurien estat en contacte amb unes altres persones, van sol·licitar una prova mèdica per a descartar, abans de reincorporar-se al recurs, un possible contagi de COVID-19. L'informe es referia expressament a possibles contactes dels usuaris en alguna residència durant aquest mes o amb altres curadors no professionals. Era obligatòria la prova per a aquelles persones que, durant l'agost, no hagueren anat a cap residència ni hagueren estat en contacte amb curadors no professionals aliens, i hagueren romàs al seu domicili a càrrec dels familiars habituals?

- Aquesta prova sol·licitada era una prova sanguínia (Test Elisa) que necessàriament hauria de realitzar-se en un laboratori privat a costa de l'usuari. Quin protocol o reglament de la Generalitat va donar cobertura a aquesta mesura?, en què es va basar l'Ajuntament per a adoptar aquesta mesura?

- Considera que hi havia una obligació legal o no de realitzar-se aquesta prova?

El 09/03/2021 vam rebre resposta de l'Ajuntament en els termes següents:

PRIMERA.-Era obligatòria la prova per a aquelles persones que durant agost no hagueren anat a cap residència, ni hagueren estat en contacte amb cuidadors no professionals i hagueren estat al seu domicili a càrrec dels familiars habituals?

Resposta: Sí que era obligatòria, ja que es va considerar que era la millor opció per a tots, tant per a les persones usuàries que volien accedir al recurs Respir com per a les persones treballadores del mateix recurs.

SEGONA.-Aquesta prova sol·licitada era una prova sanguínia (Test Elisa) que necessàriament hauria de realitzar-se en un laboratori privat a costa de l'usuari. Quin protocol o reglament de la Generalitat donava cobertura a aquesta mesura? En què es va basar l'Ajuntament per a adoptar aquesta mesura?

Resposta: No existia cap protocol o reglament de la Generalitat que donara cobertura a aquesta mesura. L'Ajuntament es va basar en l'interés superior de la protecció de la ciutadania davant d'un virus que podia provocar fins i tot la mort, més encara quan la població que calia protegir era d'especial vulnerabilitat per la seua edat i condició física. La fonamentació última per a adoptar aquesta mesura va ser extreure les precaucions per a salvaguardar el dret a la vida dels nostres majors. En aquest punt, podem remetre'ns al nostre primer escrit de descàrrec, quan afirmàvem el següent: "Evidentment, no existeix una obligació legal de sotmetiment previ a la pràctica de la prova mèdica, però en aquest cas vam entendre que prevalia la protecció de la salut comunitària i, fins i tot, el dret a la vida."

TERCERA.- Considera que hi havia una obligació legal o no de realitzar-se aquesta prova?

Resposta: Considere que no hi havia una obligació legal expressa de realitzar-se aquesta prova.

El 09/03/2021 remetérem aquesta resposta a la persona interessada i el 15/03/2021 ens comunicava que reiterava la seua posició inicial davant de les afirmacions abocades per l'ajuntament i sol·licitava una disculpa de l'Administració per la seua actuació no subjecta a cap llei o norma i que s'assumira el cost de les proves que es van realitzar necessàriament en laboratoris privats.

2. Fonamentacions

Arribats a aquest punt, i després de la detinguda lectura de l'escrit inicial de queixa, dels informes remesos puntualment per l'Ajuntament i de les al·legacions presentades per la persona interessada, passem a resoldre la present queixa amb els dades que consten en l'expedient.

Dels escrits rebuts des de l'Ajuntament podem destacar tres conclusions:

1. La prova sanguínia era obligatòria per a totes les persones usuàries del centre de dia.

Sens dubte, en tractar-se d'usuaris d'un recurs que no admet aïllament en el seu funcionament diari, l'efectivitat de les proves de detecció de la COVID-19 són molt relatives, perquè cada dia els usuaris tornen a casa a la vesprada, hi dormen i tornen al matí al centre, després d'haver estat en contacte amb la seua família, normalment. De fet, la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública exigia proves de detecció en els reingressos a les residències però no es va indicar respecte dels centres de dia. Si aquestes es van demanar van ser PCR i no l'obligada en aquest cas, el test Elisa.

2. Cap protocol ni reglament ni disposició de la Generalitat Valenciana donava cobertura a aquesta mesura imposada des del consistori.

Sense dubtar de la bona intenció dels responsables municipals, considerem que la mesura que van imposar havia d'haver estat emparada sota una norma sanitària. No creiem oportú que s'optara per una prova sanguínia (test Elisa) quan podien haver disposat la realització de prova PCR en el propi centre de salut a la fi del mes d'agost o, si no fora possible, en un laboratori privat i assumint el cost de la prova l'Ajuntament.

3. No hi havia una obligació legal de realitzar-se la prova.

Però, no obstant això, les persones que no se la realitzaven no podien accedir a un recurs públic al qual tenien dret, de manera que les forçaven a fer-se-la.

3. Consideracions a l'Administració

En virtut de tot el que antecedeix, i ateses les consideracions exposades per a la defensa i l'efectivitat dels drets i llibertats compresos en el títol I de la Constitució i en l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que es disposa en l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'aquesta institució, considerem oportú dirigir-nos a l'Ajuntament de Cocentaina amb el següent suggeriment:

1. Que pague el cost de les proves que obligatòriament hagueren d'assumir les persones usuàries del centre de dia.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta aquestes consideracions o, si s'escau, que ens manifeste les raons que considere per a no acceptar-les, i això, d'acord amb el que hi ha previst en l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'aquesta institució.

Aquesta resolució es publicarà en la pàgina web del Síndic de Greuges.

Atentament,

Ángel Luna González
Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana